

Vlaams
Parlement

vergadering **C103**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en
Toerisme

van 12 januari 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het handelsvoorstel van FIT met betrekking tot de Thaise tender voor de bouw van een kolencentrale – 1167 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de opsluiting van Paul Rusesabagina in Rwanda – 1202 (2020-2021)	7
VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het investeringsakkoord tussen de Europese Unie en China – 1218 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het investeringsverdrag tussen de EU en China – 1238 (2020-2021)	8
VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de verwachtingen van de Vlaamse Regering over het Portugese voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie – 1229 (2020-2021)	18
VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de arrestaties in Hongkong op basis van de Chinese veiligheidswet – 1236 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Annick Lambrecht aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de situatie in Hongkong – 1267 (2020-2021)	21
VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de houding tegenover de socialistische dictatuur in Venezuela na de verzwakte positie van de Venezolaanse interimpresident Juan Guaidó – 1240 (2020-2021)	24

**VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het handelsvoorstel van FIT met betrekking tot de Thaise tender voor de bouw van een kolencentrale
– 1167 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Minister-president, ik was lichtelijk verwonderd toen een tijd geleden op de website van het agentschap Flanders Investment & Trade (FIT) een tender werd aangekondigd voor de bouw en oplevering van een kolengestookte elektriciteitscentrale in Thailand.

Dat is om meerdere reden bijzonder omdat kolengestookte elektriciteitscentrales in de eerste plaats in ons land niet in de bovenste schuif zouden mogen liggen, of eerder waar in de wereld, omdat ze een gigantische bijdrage leveren aan het klimaatprobleem door hun heel grote CO₂-uitstoot. Ten tweede blijft Vlaanderen keer op keer terecht zeggen dat het af wil van die oudere technologieën en wil inzetten op nieuwe technologieën. Ten derde verdedigen we in Vlaanderen op heel veel momenten en in heel veel debatten – ik denk onder andere aan het probleem van de carbon leakage – dat we bedrijven willen ondersteunen omdat ze anders het slachtoffer worden van concurrentie vanuit het buitenland door inferieure technologie, waardoor de CO₂-uitstoot naar het buitenland wordt getransporteerd. In die zin is het dan eigenaardig om vast te stellen dat we aan de ene kant onze eigen industrie beschermen tegen dat soort deloyale concurrentie, maar dat we aan de andere kant tenders publiceren en promoten via onze eigen organen, die precies die inferieure technologie in het buitenland mogelijk maken. Ik vind in dat soort beleid toch enige inconsequentie terug.

Ik heb daarom een aantal vragen.

Vindt u het verantwoord dat we via een overheidsagentschap dergelijke tenders ondersteunen en vanuit Vlaanderen investeringen in steenkolentechnologie aantrekken?

Ik stel ook vast dat FIT hier zelf wat afstand van neemt en duidelijk aankondigt dat het zich niet gebonden voelt aan de bedoelingen van de actor die de tender uitschrijft. FIT is slechts de brievenbus. Zou het niet veel wenselijker zijn dat ook FIT een aantal duidelijke investeringscriteria, zoals duurzaamheidscriteria of bijvoorbeeld de 'green finance'-criteria van de EU, vooropstelt voor het zijn medewerking aan dit soort tenders verleent? Zou dat niet consequenter zijn en eerlijk gezegd ook veel beter voor onze eigen economie, die die middelen ongetwijfeld ook zelf kan gebruiken?

Is het u bekend of er Vlaamse bedrijven of investeerders na die aankondiging van FIT op die tender hebben ingeschreven?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Flanders Investment & Trade heeft als kerntaak om het internationaal ondernemen te bevorderen. Het informeren van bedrijven met betrekking tot potentiële opportuniteiten in het buitenland maakt daar essentieel onderdeel van uit. Een van de vormen van informatieverbreiding door FIT is het bekendmaken van zakelijke opportuniteiten in het buitenland, waaronder officiële tenders uitgebracht door buitenlandse overheden. Het is daarna aan de geïnteresseerde bedrijven om verder in te gaan op de mogelijkheden die deze

tenders bieden voor de specifieke levering van Vlaamse goederen en diensten. In die zin is het vermelden op de website van FIT van een officiële tender uitgebracht door een overheidsinstantie in Thailand in lijn met wat ikzelf en de Vlaamse Regering verwachten van een export- en investeringspromotieagentschap.

In dit geval maakt de beslissing van de Thaise overheid tot de bouw van de kolencentrale deel uit van het energie- en transitieplan van Thailand, dat inzet op duurzaamheid en hernieuwbare energie. Het Klimaatakkoord van Parijs geeft naast globale doelstellingen aan dat het tot de autonomie van ieder land behoort om het beleid te bepalen dat tot de realisatie van deze doelstellingen leidt. Het spreekt voor zich dat wereldwijd de weg naar de realisatie van het Klimaatakkoord van Parijs door verschillende landen ook zeer verschillend zal worden ingevuld en dat deze politieke keuzes kunnen verschillen van de eigen Vlaamse klimaatambities.

Ik acht het niet de rol van FIT of de Vlaamse overheid om de keuzes van de Thaise overheid naar hun juistheid en efficiëntie te beoordelen. Eenmaal de autonome en volgens het klimaatakkoord toegelaten keuzes gemaakt, is het de rol van FIT om deze informatie ter beschikking te stellen van onze Vlaamse bedrijven. Zij kunnen dan op hun beurt de autonome beslissing nemen om in te gaan op de tender of het handelsvoorstel.

Deze tender is bovendien uitgeschreven voor een nieuwe generatie kolencentrales op basis van 'clean coal tech', waarbij de uitstootgassen tot een minimum herleid kunnen worden. Precies deze technologische kennis is potentieel aanwezig in Vlaanderen. Zodoende kunnen onze bedrijven meewerken aan de optimalisering van de klimaatgerelateerde elementen van deze investering.

Dit project doet bovendien niets af aan onze eigen Vlaamse en Europese ambities op het vlak van CO₂-reductie. Dat die ambities zich ook naar het buitenland vertalen, mag blijken uit de Vlaamse 'science and technology'-strategie en uit het netwerk van technologieattachés in het buitenland. Zo zet FIT wereldwijd in op Vlaamse expertisedomeinen waaronder 'climate tech'. Bij contacten met lokale autoriteiten brengt FIT de kennis, technologie, expertise en bedrijven die Vlaanderen heeft op het vlak van duurzame energie, naar voren, waardoor het deze landen mee ertoe aanzet om na te denken en te investeren in schonere technologie. Het doel van FIT was om ook ruchtbaarheid te geven aan het grotere energietransitieplan van Thailand, en om daar als Vlaanderen ook een rol in te kunnen spelen. Daarom onderhouden onze FIT-collega's ter plaatse nauwe banden met de energieregulator in Thailand.

In het algemeen oefent FIT zijn basistaken op een duurzame wijze uit, en dit in de brede zin van het woord. Dit wordt ook zo bepaald in het oprichtingsdecreet van FIT. Het agentschap streeft voortdurend een evenwicht na tussen planet, people en profit. Ook mensenrechten maken daar integraal deel van uit. Op basis van de beschikbare info ben ik van mening dat de publicatie van het voorliggend handelsvoorstel binnen het takenpakket van FIT valt.

Daarnaast wens ik nog te benadrukken dat FIT sterk inzet op maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) en er een actieve werking ter zake op nahoudt. Zo zijn er het jaarlijks MVO-actieplan, de uitgebreide info inzake MVO op de website van FIT, het praktijkboek 'Verduurzamen van Internationaal Ondernemen' over hoe ondernemers de zeventien duurzame ontwikkelingsdoelstellingen kunnen toepassen op hun bedrijfsvoering, en de MVO Risico Checker, die voor bedrijven per land de specifieke risico's in beeld brengt.

Ik heb op dit moment nog geen concrete informatie over bedrijven die effectief op deze tender hebben ingeschreven. Als u het toestaat, zullen we aan het verslag toevoegen hoeveel bedrijven daar zijn op ingegaan of wat ons daarover bekend is. (N.v.d.r.: Het kabinet van minister-president Jambon heeft ons na afloop van de

vergadering volgende aanvulling bezorgd: "Onze Vlaams economisch vertegenwoordiger in Thailand heeft op vandaag geen vragen van bedrijven ontvangen met betrekking tot de tender voor de Thaise steenkoolcentrale. De tenderdocumenten dienden ter plekke in Bangkok ten laatste op 8 januari 2021 aangekocht te worden. Geen enkel bedrijf heeft FIT gevraagd om deze documenten voor hen aan te kopen, en gezien de zware inreisbeperkingen, zal ook geen enkel Vlaams bedrijf naar Thailand hebben kunnen afreizen om de documenten aan te kopen. De tender zelf loopt nog tot 21 april 2021. Vóór deze datum zal geen verdere informatie beschikbaar zijn. Het is, gelet op het feit dat wellicht geen enkel Vlaams bedrijf rechtstreeks de tenderdocumenten aangekocht heeft, en de vaststelling dat het voor buitenlandse bedrijven sowieso zeer moeilijk is om succesvol een publieke aanbesteding binnen te halen in Thailand, zeer onwaarschijnlijk dat er finaal Vlaamse gegadigden zullen zijn.")

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Dank u wel, ik kijk in elk geval al uit naar die bijkomende informatie. Ik geef ook toe dat dat een bijkomende vraag was, dus ik heb er alle begrip voor dat u de informatie vandaag niet bij de hand hebt. Ik ben er wel nieuwsgierig naar.

Minister-president, ik vind het antwoord toch wat dubbelzinnig. U zegt enerzijds dat FIT alleen maar opportuniteiten moet bekendmaken en al de rest is 'none of our business'. Ik denk dan dat dit wel heel kort door de bocht is. Anderzijds hoor ik in uw antwoord dat er wel enige analyse is gebeurd. Ik hoor u duidelijk zeggen dat het over een project gaat dat 'clean coal tech' promoot, dat men wel in verduurzaming investeert, dat dit interessant is voor bepaalde Vlaamse bedrijven. Ik concludeer daaruit dat er wel degelijk een grondige afweging is geweest bij FIT, maar die vind ik nergens terug in de aankondiging op de website. Ik vind ook nergens terug wat dan precies de criteria zijn die FIT voor dit soort afwegingen hanteert. Ik ben wel heel benieuwd om dat te weten. Aan de ene kant stelt u in uw antwoord dat de politieke keuzes van Thailand de politieke keuzes van Thailand zijn. Dat is ons probleem niet. Het gaat over businessopportuniteiten, en daarmee stopt het. Aan de andere kant geeft u een hele verantwoording van het project en zegt u waarom het goed is, waarom het groen is. Ik vind echter nergens het precieze afwegingskader terug dat FIT hiervoor hanteert. Ik denk dat we daarover toch enige duidelijkheid moeten hebben.

Er is het 'sustainable finance taxonomy'-voorstel vanuit de EU dat niet alleen maar de criteria van duurzame ontwikkeling promoot maar ook duidelijk zegt dat projecten ook geen enkel negatief effect mogen hebben op de 'environmental objectives', en dat is met de steenkoolcentrales klaar en duidelijk niet het geval. Ik denk dat het voor iedereen goed zou zijn – ik dring er in ieder geval op aan – dat als FIT wel degelijk afwegingen maakt, wat ik impliciet concludeer uit uw antwoord, dat we dan weten wat die afwegingen zijn en dat we weten dat we dingen daaraan kunnen toetsen en afwegen of dit correct gebeurt of niet, want ik heb de indruk dat daar toch enige onduidelijkheid over is.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Voor de eerste opmerking die de heer Tobback maakt, stel ik voor dat u FIT hier eens uitnodigt voor een hoorzitting om te zien hoe zij dat afwegingskader zien. Het is voor mij duidelijk dat het niet zomaar gebeurt. U stelt het wel heel radicaal, mijnheer Tobback, door te zeggen: 'Eender wat zich voordoet, wij gaan dat publiceren en we trekken er ons verder niets van aan.' In het eerste deel van mijn antwoord heb ik gezegd dat het de taak is van FIT om wat er verschijnt aan dingen, effectief te publiceren, maar niet klakkeloos. Er is nooit gezegd dat dat klakkeloos moet gebeuren, maar het is te situeren binnen

wettelijke kaders en binnen MVO. De logica is dat die afwegingen worden gemaakt. Maar hoe men precies te werk gaat, daarvoor stel ik voor dat er eens een hoorzitting met FIT gebeurt in de commissie, en dan kunnen jullie met de verantwoordelijken van FIT daar zeker over praten.

Mijnheer Tobback, als een zwaar vervuilende steenkoolcentrale wordt vervangen door een heel moderne steenkoolcentrale die veel minder vervuilend is omdat ze gebruikmaakt van hedendaagse technologie, dan is dit wel een vooruitgang. Een oude centrale vervangen door eenzelfde centrale met de oude technologie, dat kan niet de bedoeling zijn. Ik heb begrepen uit de ambities van de Thaise overheid dat het hier wel degelijk past in een totaalplan om CO₂ naar beneden te krijgen, en dat men ook wat de steenkoolcentrales betreft naar de meest hedendaagse en minst vervuilende technologie gaat.

Voorzitter, mijn suggestie blijft om dit eens met FIT te bespreken in de commissie. Daar zal het agentschap zeker voor openstaan.

De voorzitter: De uitnodiging aan FIT om hier in de commissie van gedachten te wisselen over diverse onderwerpen, is al onderweg. Zodra wij antwoord krijgen van mevrouw Tillekaerts en een concrete datum hebben, zullen wij u ook speciaal uitnodigen om naar onze commissie te komen, mijnheer Tobback. U bent van harte welkom.

De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp-a): Mijn dank voor uw gastvrijheid is onbegrensd, voorzitter.

Ik heb toch de nodige bedenkingen bij het antwoord van de minister-president. Uiteindelijk gaat het er niet om dat we een zwaar vervuilende centrale vervangen door een iets minder zwaar vervuilende centrale, het gaat erover of we investeringen stimuleren in de minst vervuilende technologie. Eender welke steenkoolcentrale waar ook in de wereld, is hoe dan ook niet de minst vervuilende technologie die momenteel beschikbaar is. De Thaise overheid doet uiteraard wat zij wil. Tenzij we militair ingrijpen, kunnen we dat niet beletten, en ik ben daar geen voorstander van.

Minister-president Jan Jambon: Het Vlaamse leger is tamelijk zwak.

Bruno Tobback (sp-a): Gelukkig maar. Misschien verschillen we daarover van mening, maar voor mij mag dat gerust zo blijven.

Aan de andere kant zou de Vlaamse politiek en het Vlaamse beleid iets minder zwak mogen zijn of tenminste iets duidelijker in haar ambities en doelstellingen. Wanneer wij het aan het buitenland promoten om opportuniteiten aan te gaan, dan denk ik dat wanneer het over een overheidsagentschap gaat, wat FIT toch is, we veel duidelijkere criteria zouden moeten hebben dan vandaag. Kleine stapjes vooruit stimuleren is eigenlijk niet onze taak wanneer er grote stappen vooruit mogelijk zijn. Me dunkt dat actieve promotie vanuit de Vlaamse overheid gereserveerd zou moeten blijven voor die technologieën die echte vooruitgang zijn, die echte spitstechnologie zijn en die niet voor de komende dertig of veertig jaar – dat is minstens de levensduur van een steenkoolcentrale – technologie blokkeren met Vlaamse middelen. Ik vind dat bijzonder jammer. We zullen de discussie uiteraard met FIT aangaan.

Mij dunkt dat, als het een overheidsagentschap is, niet alleen met het agentschap moet worden gediscussieerd, maar dat de overheid – en de Vlaamse Regering in het bijzonder – veel duidelijkere richtlijnen zou moeten hebben dan ze vandaag heeft, en daar veel minder laks en wat ambitieuzer in moet zijn dan ze vandaag is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de opsluiting van Paul Rusesabagina in Rwanda – 1202 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Minister-president, sinds eind augustus 2020 wordt Paul Rusesabagina opgesloten in een Rwandese cel. Hij wordt beschuldigd van terrorisme, moord en het financieren van rebellie.

Rusesabagina was de uitbater van het Hôtel des Mille Collines en heeft meer dan duizend levens gered tijdens de Rwandese genocide in 1994. De man verbleef een tijdlang in ons land, werd hier ook staatsburger en is daarna verhuisd naar de Verenigde Staten. Daar is hij steeds kritisch geweest ten aanzien van het beleid van het regime van Paul Kagame. Dat komt hem blijkbaar nu zeer duur te staan.

Toen de man eind augustus naar Dubai ging, is hij op een onduidelijke manier gekidnapt en verdwenen. Enkele dagen later verklaarde Kagame op de Rwandese tv-zenders dat hij schuldig was aan de zaken die ik daarnet heb opgenoemd.

Deze situatie is natuurlijk totaal onaanvaardbaar voor een Europees staatsburger. Daarbij komt nog dat de heer Rusesabagina momenteel in een zeer slechte gezondheidstoestand verkeert. Hij is herstellende van kanker en heeft medicijnen nodig. Dringende actie is wel degelijk vereist.

Minister-president, hebt u meer zicht op de huidige toestand van de heer Rusesabagina? Wat is de laatste stand van zaken? Zijn er diplomatieke acties gevoerd of nog gepland? Wat zijn de opties om vanuit Vlaanderen druk te zetten op de Rwandese overheid? Zult u die situatie aankaarten bij de hoge vertegenwoordiger van de Europese Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid Josep Borrell?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Nachtergaele, de Vlaamse Regering is begaan met het lot van de heer Rusesabagina. De heer Rusesabagina geniet als Belgisch onderdaan consulaire bescherming. In dit kader vonden tot en met 12 november van vorig jaar reeds twee bezoeken in de gevangenis plaats, waarbij Belgische vertegenwoordigers de heer Rusesabagina de benodigde medicatie konden bezorgen.

Volgens lokale Afrikaanse media zal de heer Rusesabagina op het einde van de maand januari voor de rechtbank verschijnen.

Zoals u weet, verkiest Vlaanderen om mensenrechtenschendingen aan te kaarten via Europese en multilaterale kanalen. De opties om vanuit Vlaanderen zelf druk te zetten op de Rwandese overheid, zijn immers relatief beperkt.

Mijn diensten volgen de zaak op de voet. Aangezien dit consulaire materie is, zal ik het niet nalaten om de federale collega's hierover aan te spreken.

Naar aanleiding van een parlementaire vraag van Europees Parlements lid Thierry Mariani over deze kwestie, gaf de hoge vertegenwoordiger van de Europese Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid Josep Borrell op 12 november jongstleden onder meer volgende elementen van antwoord: de EU-delegatie werd

verzekerd dat de rechten voor een eerlijk proces en een eerlijke procedure gerespecteerd zullen worden; de heer Rusesabagina zal toegang krijgen tot een advocaat en medische verzorging; het proces zal publiek gevoerd worden, met respect voor de geldende COVID-19-maatregelen; er wordt verwacht dat de omstandigheden van de heer Rusesabagina's vlucht naar Rwanda tijdens het proces worden opgehelderd.

Hieruit blijkt dat de zaak reeds van nabij wordt opgevolgd door de heer Borrell. Ik ben dus gerust dat langs Europese kant daar de nodige druk plaatsvindt.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Minister-president, dank u wel. Ik ben blij dat u uw federale collega hierop zult aanspreken. Mijn eerste gedachten gaan natuurlijk uit naar de familie en de vrienden van Paul Rusesabagina. Dit weekend gaf de geadopteerde dochter, Carine Kanimba, een interview aan De Standaard. In dat interview drukte zij haar verontwaardiging uit over de manier waarop Buitenlandse Zaken zich opstelt in dit dossier en met name over het feit dat Buitenlandse Zaken weigert de manier van arresteren in Dubai te veroordelen.

Los van die formele diplomatieke steun, die uiteraard normaal en goed is, denk ik dat in zaken als deze een krachtig politiek signaal belangrijk is, een signaal van verontwaardiging over de manier waarop hij werd gearresteerd en een signaal van ongerustheid over een eerlijke procesvoering.

In dergelijke zaken, waarbij er toch twijfels kunnen worden geplaatst bij het functioneren van de rechtsstaat en waarbij er sprake is van mogelijk staatsgeweld – men spreekt over folteren –, is diplomatieke druk het enige wapen dat ons nog rest. Ik denk dat we dan wel ondubbelzinnig moeten durven te zeggen waar het op staat.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik heb niets toe te voegen. Ik blijf bij mijn antwoord op de vraag.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het investeringsakkoord tussen de Europese Unie en China – 1218 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het investeringsverdrag tussen de EU en China – 1238 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Net voor het jaareinde sloten de Europese Unie en China een principeakkoord over een omstreden investeringsverdrag met China. Het akkoord met China zat reeds zeven jaar in de pijplijn en heeft tot doel een gelijk speelveld te creëren of alleszins het ongelijk speelveld een beetje te effenen voor EU-investeerders in China. Het akkoord werd op 30 december 2020

beklonken in een video-overleg met Commissievoorzitter Ursula von der Leyen, Raadsvoorzitter Charles Michel en de Franse en Duitse regeringsleiders Emmanuel Macron en Angela Merkel. De Duitse bondskanselier wilde koste wat het kost het akkoord nog voor het einde van het Duits voorzitterschap van de EU rondkrijgen. China is voor de Duitse economie dan ook steeds belangrijker geworden en is na de VS en Frankrijk inmiddels de belangrijkste Duitse afzetmarkt.

Frankrijk en Nederland stelden zich eerst terughoudend op omdat Peking niet wilde instemmen met afspraken over het uitbannen van dwangarbeid. Uiteindelijk werd een gemakkelijksoplossing voorzien en verklaarde China "blijvende en aanhoudende inspanningen te leveren" om internationale verdragen over het verbod op dwangarbeid te ratificeren.

Het akkoord en het investeringsverdrag kunnen op heel wat kritiek rekenen. Volgens critici – waaronder een groep China-experts in een breed gedeeld opinie-stuk – is het een grote symbolische overwinning voor China. Het zou de politiek van de Chinese Communistische Partij ondersteunen en China het signaal geven dat Europa geen graten ziet in de aanpak van de corona-uitbraak, de protesten in Hongkong en de behandeling van de Oeigoerse minderheid. Ook de verkozen Amerikaans president Joe Biden waarschuwde Europa ervoor om geen eenzijdig nieuw verdrag met Peking te tekenen. Toch gebeurde dit.

Wat is de visie van de Vlaamse Regering op het principeakkoord over het investeringsverdrag dat afgesloten werd tussen de Europese Unie en China?

Hoe staat u ten aanzien van de kritiek die werd geuit dat dit verdrag niet genoeg doet om de politiek van de Chinese Communistische Partij te veroordelen en dat het een slecht signaal geeft? Had Europa niet moeten wachten om gezamenlijk met de VS een krachtiger akkoord te kunnen afsluiten?

Bent u ten slotte van oordeel dat er Duitse druk werd uitgeoefend op de andere lidstaten om dit akkoord goed te keuren?

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Ik heb ook een vraag over het investeringsakkoord tussen de EU en China. Eind december hadden we al het akkoord met het Verenigd Koninkrijk, en daardoor zou men bijna vergeten dat er ook een ander belangrijk akkoord na zeven jaar onderhandelen werd afgesloten. In die laatste fase werd het dan redelijk snel gerealiseerd. Dit zou de Europese bedrijven een betere toegang moeten verlenen tot de Chinese markt, en dat is natuurlijk een goede zaak. De Duitse bondskanselier Angela Merkel reageerde tevreden dat ze het Duitse voorzitterschap van de Europese Raad met dit akkoord kon beëindigen, maar toch kwam er meteen ook heel wat kritiek.

Ons land heeft, samen met Italië, Polen en Spanje, al een duidelijk signaal gestuurd naar de Europese Commissie en de Europese Raad omdat een en ander toch wel heel snel is verlopen. Dit is een belangrijk akkoord. Als je het integraal leest, dan zie je dat er een aantal belangrijke stappen worden gezet. Mensenrechten komen daarin onvoldoende aan bod. Op dat vlak blijven we op onze honger zitten. Ook in deze commissie kwamen al meermaals de mensenrechtensituatie en de schending van de democratie in China aan bod. Onlangs nog werd in China een journalist veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf, omdat ze een verslag had gemaakt over de pandemie in Wuhan. Dat zijn allemaal toestanden waarbij we serieus de wenkbrauwen fronsen.

Ook puur economisch zijn er belangrijke lacunes in dit akkoord. Zo zou China nog steeds weigeren om de WTO-overeenkomst (World Trade Organization) inzake overheidsopdrachten te ondertekenen en weigert Peking nog steeds om geschillen

voor te leggen aan investeringsrechtbanken. Er is ook de vraag naar gelijke concurrentievoorwaarden. Een van de grootste problemen is dat de toezeggingen om de arbeidsrechten te verbeteren, bijzonder vaag blijven. Ze bevatten geen kritische toezeggingen met betrekking tot dwangarbeid of het recht op vereniging en ze staan nog steeds open voor verdere onderhandelingen. China belooft wel om een einde te maken aan die gedwongen arbeid, maar wij blijven toch met een aantal bedenkingen zitten.

Zodra de overeenkomst is goedgekeurd, zal het moeilijker zijn om druk uit te oefenen op China over mensenrechten en fundamentele waarden. Op dat vlak zou dit een gemiste kans kunnen zijn.

De heer Deckmyn haalde ook al de houding van de VS net voor het aantreden van een nieuwe president aan. Hadden we niet beter naar een toekomstige samenwerking gekeken?

Is de concrete inhoud van dit investeringsakkoord positief voor Vlaanderen? Hoe evalueert u dit?

Voorziet het investeringsakkoord voor u in voldoende hefboomen om de schendingen van mensenrechten, zoals de gedwongen arbeid in kampen in de provincie Xinjiang in China aan te pakken? Zo ja, op welke manier zal de correcte naleving hiervan worden gecontroleerd?

Er is ook kritiek op het gebrek van transparantie. Is deze kritiek gegrond? Hebt u voldoende informatie ontvangen omtrent de lopende onderhandelingen met China?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dit is een belangrijke vraag en ik heb ook een redelijk uitgebreid antwoord voorbereid.

Op 30 december jongstleden werd op politiek leidersniveau een principeakkoord gevonden en aangekondigd tijdens de politieke leiderstop met Commissievoorzitster von der Leyen, voorzitter van de Europese Raad Michel, bondskanselier Merkel, die op dat ogenblik het voorzitterschap van de EU waarnam, en president Macron, wiens aanwezigheid voor velen wel een verrassing was.

De verdragstekst wordt op dit ogenblik technisch gefinaliseerd en zou in februari 2021 gepubliceerd worden. Wel werd er reeds een voorlopig document gedeeld met de administraties van de lidstaten.

Voor jullie informatie schets ik kort de aanloop naar dit akkoord en de vervolgstappen. De onderhandelingen werden in november 2013 opgestart door de Europese Commissie op basis van een onderhandelingsmandaat van de lidstaten. Het is belangrijk om te weten dat dergelijke onderhandelingen worden gevoerd door de Europese Commissie. Doorheen het onderhandelingsproces hebben de lidstaten slechts zeer beperkt inspraak en grip op de inhoud en de procedure.

Begin december 2020 vond de 35e onderhandelingsronde plaats, en op 15 december 2020 kondigde de Europese Commissie aan dat de eindonderhandelingen konden worden ingezet. Volgens de Commissie zou China in de laatste fase aanzienlijke toegevingen hebben gedaan, wat finaal leidde tot het politiek akkoord van 30 december 2020.

Zoals ik reeds vermeldde, zullen de teksten in februari 2021 gepubliceerd worden. Op dat ogenblik begint de ratificatieprocedure te lopen. Aangezien dit verdrag uitsluitend EU-materie betreft, zullen enkel de Europese Raad bij gekwalificeerde

meerderheid en het Europees Parlement bij gewone meerderheid moeten instemmen met het akkoord.

Verwacht wordt dat de Europese Raad en het Europees Parlement zich eind 2021, begin 2022 zullen uitspreken. Tegen dan zal er dus ook een Vlaams en Belgisch standpunt moeten worden vastgelegd. Op dit ogenblik werd er binnen de Vlaamse Regering nog geen standpunt vastgelegd over de inhoud van dit akkoord. Daarvoor wachten we de finale teksten af.

Wat hierna volgt, is een eerste voorzichtige inschatting, met alle nuances die ik daarbij wil maken. Een diepgaande analyse volgt als de finale teksten eenmaal beschikbaar zijn. De algemene doelstellingen van dit investeringsakkoord waren tweeledig: men wilde meer wederkerigheid creëren in de markttoegang voor Europese investeerders in China en men wilde het investeringsklimaat verbeteren. Zoals geweten, is de Europese markt op dit ogenblik zeer open in vergelijking met de Chinese markt, die vaak nog erg gesloten blijft voor onze investeerders.

Het akkoord kent drie grote pijlers en een horizontaler kader met betrekking tot de handhaving en monitoring. De eerste pijler gaat over de markttoegang, waarin de EU belangrijke engagementen aan Chinese zijde heeft verkregen. Op dit vlak zou het akkoord best ambitieus zijn. Zo zou het een gelijke behandeling mogelijk maken van EU-investeerders en Chinese investeerders. Er zou een dynamische alignering zijn opgenomen, waarbij elke toekomstige versoepeling van bestaande restricties automatisch van toepassing zal zijn op de EU-investeerders, en de verregaandere engagementen die China in de toekomst aangaat met andere landen, zullen ook van toepassing zijn op EU-investeerders.

Sectoren zoals de automobielsector, waaronder ook de elektrische voertuigen, gezondheidszorg, clean tech, infrastructuur en bouw, alsook de maakindustrie, de maritieme logistieke sector en bedrijfsdiensten, zouden met deze overeenkomst meer open zijn, en dat is een goede zaak voor Vlaamse investeerders die hierin reeds actief zijn. Daarnaast zouden de defensieve belangen van Vlaanderen – dat zijn de audiovisuele en culturele sectoren – worden gevrijwaard. Wel zou de EU een aantal bijkomende toegevingen hebben moeten doen op het vlak van fabricage en energie. Wat de impact daarvan op de Vlaamse economie is, moet verder onderzocht worden.

De tweede pijler van de overeenkomst gaat over belangrijke bepalingen inzake eerlijke concurrentie. Naast het creëren van een bijkomende markttoegang, was het namelijk ook belangrijk om de concurrentieomstandigheden te verbeteren en te versterken. Ook hierover zou het akkoord interessante bepalingen bevatten, zoals transparantieregels met betrekking tot administratieve en regelgevingsmaatregelen, die moeten zorgen voor bijkomende rechtszekerheid, voorspelbaarheid, eerlijkheid en rechterlijke toetsing. Daarnaast zouden er bijkomende garanties komen op het vlak van intellectuele eigendom. Er zou een verbod komen op investeringsvereisten die technologietransfers inhouden. Er zou een bescherming komen tegen de vrijgave van vertrouwelijke bedrijfsgegevens vergaard door administratieve organen. Er zou ook een verbod komen om tussen te komen in de contractuele vrijheid bij het toekennen van technologielicenties. Ook zouden er garanties komen inzake subsidies, staatsbedrijven en vergunningsaangelegenheden. Hierbij geldt wel de waarschuwing dat een verdere analyse moet uitwijzen in welke mate de bepalingen inzake het gelijk speelveld voldoende bescherming bieden.

De derde pijler betreft bepalingen inzake duurzame ontwikkeling. Daarin worden provisies opgenomen over milieu, mensenrechten en sociale regelgeving. Zo zou het engagement om het Akkoord van Parijs effectief te implementeren, zijn opgenomen in de tekst. China zou er zich toe verbinden om milieubeschermingsnormen

niet te verlagen om investeringen aan te trekken, en milieu- en arbeidsnormen niet te gebruiken voor protectionistische doeleinden. Het VN-Handvest en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens zouden expliciet vermeld worden. Het engagement zou zijn opgenomen om reeds geratificeerde IAO-conventies (Internationale Arbeidsorganisatie) effectief te implementeren en om aan de ratificatie te werken van de conventies die China nog niet geratificeerd heeft, met een expliciete verwijzing naar de twee conventies inzake dwangarbeid.

Tot slot zou er een handhavingsmechanisme zijn voor dit hoofdstuk met consultaties op regeringsniveau, onafhankelijke panels van deskundigen en een horizontaal sanctieregime. Ook hier wens ik te benadrukken dat verder onderzocht moet worden of deze bepalingen voldoende hefboomen en garanties bieden. Het is niet voldoende dat er een principe in een samenvattende tekst staat. We moeten ook kijken hoe dat in het akkoord geconcretiseerd wordt. Dat is een belangrijk element voor de Vlaamse Regering. Indien nodig moet er bekeken worden hoe dit hoofdstuk verder aangescherpt kan worden. Ik kijk daarvoor ook naar de verdere behandeling van het akkoord in de Europese Raad en het Europees Parlement.

Tot slot zou er ook een overkoepelend handhavingsmechanisme zijn opgenomen dat de implementatie van het akkoord moet verzekeren. Daarbij wordt een staat-tot-staat-geschillenbeslechtsmechanisme voorzien met een tweetrapsaanpak: in de eerste plaats zal men consultaties opstarten. Indien die tot niets leiden, kan een arbitragepanel samengesteld worden. Een bijgaand monitoringsmechanisme zou het betrekken van het maatschappelijk middenveld en het verbeteren van de informatiedeling garanderen.

Het gebrek aan een investeringsbeschermingsmechanisme is een gemis in dit akkoord. Ik had dit liever anders gezien. Helaas bleek dat niet mogelijk. Wel kwamen de partijen overeen om verder te onderhandelen over een dergelijk mechanisme en deze onderhandelingen binnen twee jaar af te ronden. Ik merk wel op dat er een bilateral investment treaty (BIT) bestaat tussen België en China, dat bescherming biedt aan investeerders. In welke mate dit volstaat, wordt ook verder onderzocht.

Zoals ik reeds zei, kan ik u nog geen finale evaluatie geven van het akkoord. Ook het standpunt van de Vlaamse Regering moet ik u nog verschuldigd blijven. Maar met voorgaande toelichting hebt u toch een eerste indruk van de inhoud van het akkoord. 'The devil is in the details', zegt men wel eens. Je moet dus de teksten en het verdrag analyseren, want soms heb je mooi verwoorde principes die je, als je dieper in een akkoord graaft, toch nog moet afdwingen.

Voorziet het investeringsakkoord in hefboomen om de schendingen van mensenrechten, zoals de gedwongen arbeid, aan te pakken? De Vlaamse Regering is zich zeer bewust van de mensenrechtensituatie in China, en meer bepaald in Hongkong, Xinjiang, Tibet en nog een paar andere regio's. Dat is ook de reden waarom ik de problematiek voorzichtig heb aangekaart tijdens de handelsmissie in 2019, en ik zal dat blijven doen.

Dat neemt niet weg dat ik geloof dat het gemeenschappelijk handels- en investeringsbeleid een van de internationale beleidsinstrumenten is die de EU ter beschikking heeft om fundamentele mensenrechten mondiaal te promoten en te beschermen. In lijn met de Vlaamse handels- en investeringsstrategie gelooft mijn regering in de mogelijkheid om handel te gebruiken als een hefboom ten dienste van de mens, het milieu en duurzame ontwikkeling in het algemeen. Verder studiewerk moet uitwijzen in welke mate dit akkoord deze hefboom creëert. In ieder geval heeft de Vlaamse Regering steeds gestreefd naar een ambitieus hoofdstuk inzake duurzame ontwikkeling dat de nodige garanties biedt.

Toen de Europese Commissie midden december liet verstaan dat de eindonderhandelingen konden worden ingezet, heerste er grote verbazing onder de lidstaten – ook bij Vlaanderen. Naast het economisch belang van dit akkoord werden vanuit Vlaanderen dan ook een heel aantal vragen ingebracht tijdens de intra-Belgische informatiesessies binnen de directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie (DGE). Vlaanderen stelde kwaliteit boven snelheid, vroeg aandacht voor duurzame ontwikkeling en in het bijzonder voor mensenrechten, voor de nood aan investeringsbescherming en voldoende reciprociteit op het vlak van markttoegang, en ook aandacht voor de voor Vlaanderen kwetsbare sectoren. Vlaanderen stelde ook de vraag waarom de Europese Commissie deze timing hanteert, de verkiezing van Joe Biden indachtig. Ondanks alle vragen liet de Europese Commissie sterk aanvoelen dat ze de onderhandeling zou voortzetten en dat ze zich niet gebonden voelde door de reacties. Dat betreur ik, zeker gezien de terechte gevoeligheden en het belang van een voldoende groot draagvlak.

Dan zijn er uw vragen over de transparantie en de druk vanuit Duitsland. Hierbij is het belangrijk om op te merken dat dit akkoord betrekking heeft op Europese bevoegdheden, waardoor het de Europese Commissie was die aan het roer stond. Dit komt eenvoudigweg voort uit het Europees recht. Na zeven jaar werden op 30 december 2020 de onderhandelingen formeel afgerond en kon de goedkeuringsprocedure worden opgestart. Ik vermoed dat dit akkoord de komende maanden hevig bediscussieerd zal worden binnen de EU-instellingen en dat de inhoud nog verder aangescherpt zal worden. Dat neemt natuurlijk niet weg dat men zich vragen kan stellen bij de manier waarop de onderhandelingen in de laatste fase werden gevoerd en afgerond. Dat was een verrassing, en ik betreur dat er niet meer voorafgaand overleg is geweest.

Voorzitter, dit is een uitgebreid antwoord, maar ik denk dat dit een belangrijke kwestie is, die we de volgende weken nader moeten analyseren.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Ik wil de minister-president danken, want hij heeft een heel uitgebreide toelichting gegeven. Het akkoord is enorm belangrijk. Onze verstandhouding, onze economie en de handel die we drijven met China, zijn heel belangrijk, en die moeten we blijven behartigen, maar natuurlijk wel op de juiste manier. Er worden in het akkoord heel wat belangrijke stappen gezet om onze bedrijven een betere toegang te geven tot de Chinese markt om hun concurrentiepositie te verbeteren en om een aantal zaken die in Europa totaal niet aan de orde zijn, zoals verplichtingen rond joint ventures, gedwongen technologieoverdracht, het feit dat er weinig transparantie is over subsidies en dergelijke meer, weg te werken. Daarin zetten we nu, althans op papier, stappen vooruit. U geeft aan dat er nog heel wat knabbelwerk zal zijn en ook discussie in de Raad en in het Europees Parlement. Ik ben ook blij dat we daar mee over kunnen nadenken. We hebben nog even tijd om ook vanuit Vlaanderen duidelijke signalen te geven over welke elementen nog extra aandacht verdienen. Op papier is nog niet hetzelfde als hoe het in detail zal zijn uitgeschreven. Ik reken zeker op u om daar nauw op toe te zien.

Wat de mensenrechten betreft, blijf ik wat op mijn honger zitten. U hebt aangehaald dat het een element is dat we zeker moeten meenemen en dat het essentieel is dat we bij onze handelsakkoorden die koppeling maken en die eisen opleggen. Maar als je kijkt naar de arbeidskampen in Xinjiang, waarbij China spreekt van heropvoedingskampen, en op die manier eigenlijk de zaak uit de gedwongen arbeid haalt, dan baart me dat toch wel enorme zorgen. China blijft zijn beleid verdedigen. Als we daar geen stappen zetten, denk ik dat de volledige humanrightsagenda van Josep Borell in de vuilnisbak kan worden gedropt. We moeten onze voet tussen de deur zetten en goed kijken naar de bewoordingen

zodat er geen interpretaties kunnen ontstaan wat betreft draagwijdte en toepassingsgebied van de clausules inzake duurzame ontwikkeling in het investeringsakkoord.

We zijn in blijde verwachting, want het standpunt van de Vlaamse Regering is in dezen nog niet genomen. Minister-president, ik hoor dat u samen met ons er echt wel over zult waken dat de mensenrechten meegenomen worden op een afdwingbare manier, dus geen loze woorden op papier.

Ik rond mijn betoog af en wens u veel succes. Weet dat wij in de commissie mee willen nadenken en mee willen knabbelen aan het investeringsakkoord zodat we onze Vlaamse bedrijven ook de toegang tot China kunnen verzekeren.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, dank u wel voor het uitgebreide antwoord. Het was een duidelijk antwoord, weliswaar een beetje afwachtend omdat het standpunt nog moet worden bepaald. Er zullen ongetwijfeld ook positieve gevolgen zijn voor diverse Europese en Vlaamse actoren. Maar ik wil toch enigszins waarschuwen. Ik las enkele dagen geleden een artikel over een gelijkaardig verdrag dat China heeft gesloten met Australië. China wordt hierin geportretteerd als een land met een 'wolf warrior diplomacy'. Dit wordt vertaald in het feit dat China elk verdrag unilateraal niet nakomt als iets hun niet zint. Zo legde China Australië handelsrestricties op, ondanks en in volledige tegenspraak met het afgesloten China-Australia Free Trade Agreement, vanwege het feit dat Australië zich kritisch had uitgesproken omtrent de oorzaken van de coronapandemie in Wuhan. Na dat verhaal kun je China niet echt vertrouwen in dezen.

Ik las ook een ander artikel in Knack met commentaar van professor Holslag, die zei dat het pijnlijk was om vast te stellen dat bedrijven meer geneigd zijn om de industriële ambities van China te behartigen dan die van Europa. Dat was een vorm van kritiek. Daarnaast vond hij ook de manier waarop het verdrag in de luwte van de kerstvakantie is goedgekeurd, problematisch. Hij zegt dat de lidstaten de tekst wel in handen hebben gekregen, maar dat het Duitse voorzitterschap amper oren had naar diverse landen. Onder andere België wordt hierin genoemd, maar dat leidde ik ook een beetje af uit uw antwoord, minister-president.

In het artikel in Knack wordt heel duidelijk gezegd dat het akkoord eigenlijk een meesterzet is van China en een strategische blunder van Europa. Pak aan, zou ik zeggen. Ondanks de verslechtering van de situatie in China, doen de Chinezen toch hun voordeel. Terwijl China streeft naar zelfredzaamheid, zo besluit de professor, laten Berlijn en Parijs toe dat bedrijven afhankelijker worden. De strategische autonomie, waar de EU het zo vaak over heeft, wordt met dergelijke verdragen alleen maar ondermijnd. Deze slotzin van professor Holslag vind ik toch heel belangrijk, want dit toont aan dat we daar eigenlijk slechte stappen hebben gezet.

Minister-president, ik zou willen afsluiten met te verwijzen naar de Angelsaksische redenering. In de Angelsaksische wereld wordt er gezegd dat men een blok moet vormen als we handelsakkoorden met de Chinezen afsluiten en dat we niet omwille van belangen van bijvoorbeeld de Duitse economie moeten worden meegesleurd in akkoorden waar enkel China baat bij heeft. Dit hele debacle toont mooi aan dat wij de Britten zullen missen in de Europese Unie om op die manier verder druk uit te oefenen. Dat is een belangrijk gegeven in dezen.

Minister-president, tot slot hebt u gesteld dat er nog geen definitief standpunt van de Vlaamse Regering is. Dat maakt onze vragen hier extra belangrijk omdat we hier het debat toch nog voor een deel kunnen voeren vooraleer er een definitief Vlaams standpunt is. U hebt enkel een voorzichtige inschatting gegeven. Ik zou u

dan ook willen vragen om de elementen die in dit debat naar voren komen, mee te nemen bij het vormen van een definitief Vlaams standpunt.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (sp.a): Minister-president, deze vraag sluit inderdaad aan bij het onderwerp waar wij het straks nog over zullen hebben, namelijk de situatie in Hongkong. Ik wil alvast namens onze fractie enkele punten aanhalen.

Het afsluiten van dit investeringsakkoord op een moment dat China op meerdere vlakken een loopje neemt met de mensenrechten, getuigt van een zekere wereldvreemdheid. Het legitimeert eigenlijk het gedrag van de Chinese overheid. Europa zegt eigenlijk: 'China, doe maar wat je wilt, het maakt ons niet veel uit.' We moeten ons echt de vraag stellen of dit akkoord bijdraagt aan de verbetering van de mensenrechtensituatie in China. Denk bijvoorbeeld aan de situatie van de Oeigoeren, waarvan we weten dat ze in strafkampen aan dwangarbeid onderworpen worden. Wat zijn de gemaakte afspraken rond dwangarbeid waard? Er werd bijvoorbeeld ook geen 'roadmap' met timing en mijlpalen afgesproken. Mijn vraag is dan ook een oproep, die aansluit bij wat collega Talpe ook al heeft gezet, om duidelijk afdwingbaar mensenrechten te garanderen.

Minister-president, ik heb begrepen dat er nog geen standpunt van Vlaanderen is. Gelukkig, oef. Dat wil zeggen dat niets is verloren en alles nog kan. Niet alleen ik maar heel veel mensen in de commissie en daarbuiten rekenen op u als minister-president om daarin een duidelijk standpunt in te nemen. Ik hoor u graag zeggen 'handel als een hefboom voor mensenrechten'. Ik vind dat een mooie uitspraak. Ik volg dat helemaal. Maar laten we dat niet alleen theorie houden. Laten we alstublieft kijken naar de praktijk of dat wel klopt en dan een standpunt innemen.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister-president, ook op mijn beurt dank voor uw uitgebreide antwoord op de beide vragen. Ik denk dat de beide collega's gelijk hebben dat het een goede zaak is dat we die vragen nu behandelen omdat de Vlaamse Regering nog geen standpunt heeft, zodat we nog een aantal dingen naderbij kunnen bekijken. Ik hoop dat we kamerbreed kunnen aangeven dat er toch heel wat bedenkingen te maken zijn bij het investeringsakkoord en de snelheid waarmee het is afgesloten. Ik heb geleerd uit uw antwoord dat dat ook bij u wat irritatie naar boven heeft gehaald, vooral als ik kijk naar de terechte vragen die u op tafel hebt gelegd over kwaliteit boven snelheid en de mensenrechten die u van belang vond. Het is dan ook een beetje teleurstellend dat men daar – laat ons maar eerlijk zijn – nauwelijks rekening mee heeft gehouden.

Ook wat betreft mijn fractie denk ik wel dat er nog wat debatten zullen komen en hoop ik dat we kamerbreed aan de Vlaamse Regering kunnen aangeven dat we ons zorgen maken. Collega Lambrecht heeft natuurlijk een punt: als je kijkt naar de manier waarop men met minderheden en transparantie omgaat, dan zijn er toch heel wat vragen te stellen bij dit investeringsakkoord. Dus ook wat mijn fractie betreft, is er heel wat voorbehoud, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Het is een zeer interessant debat. We werden eind vorig jaar toch wel wat verrast door de snelheid waarmee dit conceptakkoord tot stand is gekomen. Iedereen zat met volle aandacht op de brexitonderhandelingen. Dit is erbij gekomen.

Vanuit onze fractie vinden we het goed dat er een dergelijk investeringsverdrag zou kunnen komen. Dat geeft mogelijkheden aan bedrijven om meer toegang te

krijgen tot de Chinese markt. Vooral elektrisch rijden, clouddiensten, financiële dienstverlening en gezondheidszorg zijn sectoren die heel belangrijk zijn voor Vlaamse bedrijven.

Maar er is een grote maar. Ik wil gewoon een voorbeeld geven, namelijk wat er met de Oeigoeren in de provincie Xinjiang gebeurt. We spreken dan over straffkampen of werkkampen, maar ik denk dat we gewoon mogen zeggen dat dit een soort concentratiekampen zijn. Vorig jaar in juni hebben we in de Senaat een voorstel van resolutie goedgekeurd om te veroordelen wat er met die mensen gebeurt. Het ging niet alleen over de werkkampen op zich, maar ook over het feit dat Oeigoeren en ook aanhangers van Falun Gong gedwongen worden om organen af te staan die dan in de internationale illegale organenhandel terechtkomen. Wat daar allemaal gebeurt, hebben we voldoende kunnen lezen. We veroordelen dat dan wel.

Nu is er bereidheid bij China om een aantal internationale verdragen, waar zij nooit in wilden stappen, toch te onderschrijven, onder andere van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO). Dat is goed als dat betekent dat dit investeringsverdrag een hefboom kan zijn om China erop te wijzen dat die werkkampen 'forced labour' zijn, dat ze dat geen andere naam moeten geven, dat we wensen dat dit gewoon niet meer kan, en dat het wordt afgeschaft. Als we dan zien dat het nalevingsmechanisme nog niet helemaal op punt staat, zorgt dat toch enigszins voor voorbehoud over hoe dit verder gaat lopen. Dit verdrag wordt pas in 2022 door het Europees Parlement en dergelijke goedgekeurd, we hebben dus nog wat tijd om het aan te scherpen. Ik hoop dat dit nog lukt. Als Vlaams Gewest hebben wij daar misschien niet meteen veel impact op, maar we moeten zeker onze stem laten horen.

Minister-president, ik ben zeer tevreden dat u hier een voorbehoud maakt, vooral door het verhaal van de werkkampen. Ik raad iedereen aan om daar een en ander over te lezen. Het is verschrikkelijk wat daar gebeurt. We gaan daar in de Senaat trouwens nog verder op terugkomen. We kunnen hier trouwens ook een voorstel van resolutie maken. Ik zie collega-senator Muyters al lachen. We kunnen ook hier gezamenlijk eens een voorstel van resolutie over die hele toestand indienen. Ik ben zeker bereid om daaraan mee te werken, zeker in dit kader. Dat is het voorbehoud dat we maken, net zoals collega Lambrecht en ik denk ook de meeste andere collega's.

Echte vragen heb ik niet. Ik denk dat we dit heel nauwgezet moeten opvolgen.

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Dank aan de vraagstellers. Het is zeker de moeite waard om dat vandaag in de commissie te bespreken. Ik ben het uiteraard helemaal eens met wat er is gezegd, maar ik wil er toch ook op wijzen, zoals collega Brouwers ook heeft gedaan, dat het uiteraard voor een land als Vlaanderen zeer belangrijk is dat er handels- en investeringsverdragen worden afgesloten met andere landen. We zitten niet in een context waar wij alleen reageren.

Collega Deckmyn vroeg zich af of we met de Angelsaksische landen of met Amerika niet meer een front hadden moeten vormen. Ik wil erop wijzen dat er nog niet zo lang geleden een ondertekening is geweest van het Regional Comprehensive Economic Partnership, waar men gaat naar een grotere vrijhandelszone tussen China, Zuid-Korea, Japan en ook Australië en Nieuw-Zeeland. Hoe men er daarna mee omgaat, is iets anders, maar die zaken gebeuren ook in de wereld. Investeringsverdragen afsluiten met China moeten we zeker blijven proberen te doen.

Uiteraard ben ik het ook helemaal eens met de minister-president. Voor mij moeten die handels- en investeringsverdragen een hefboom zijn op het vlak van rechten

van de mens maar ook milieu en duurzame ontwikkeling. Minister-president, het is zeer belangrijk bij de start van onderhandelingen van verdragen, maar ook in het verloop ervan, om te kijken welk mandaat we vanuit de verschillende lidstaten geven aan de onderhandelaars. Dat is een heel belangrijk onderdeel daarin. Dat het snel mag gaan, als het kan? Waarom niet? Het blijft altijd moeilijk. Je moet evenwichten vinden in de drie luiken, zoals u naar voren hebt gebracht: een eerste luik over de markttoekenning en een tweede luik over de eerlijke concurrentie. Maar voor ons allemaal is ook dat derde luik belangrijk. U noemde het milieu, de mens en sociale wetgeving. Zekerheid krijgen dat dat evengoed kan worden gerealiseerd, of onderdelen ervan, is belangrijk. Als de Europese commissaris dan zelf zegt dat dit het meest ambitieuze is dat China ooit heeft willen ondertekenen met een ander land wat betreft het belang van vrijemarkttoegang, eerlijke concurrentie maar ook dat derde luik, dan ben ik echt benieuwd, zodra we de evaluatie ten gronde kunnen maken, wat onze slotconclusie zal zijn. Ik hoop samen met u en met iedereen dat we met dit investeringsverdrag tussen Europa en China de hefboom hebben kunnen leggen naar dat derde luik, namelijk milieu, de mens en sociale wetgeving.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Iedereen heeft beschouwingen gegeven maar geen bijkomende vragen gesteld. Mijn antwoord was vrij uitgebreid. Wij zullen die beschouwingen meenemen in het verdere verloop van het ratificatieproces.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Ik wil in ieder geval de collega's danken voor de vele tussenkomsten en de bezorgdheid die we gezamenlijk delen dat dit handels- en investeringsakkoord zeker de hefboom moet zijn om de mensenrechten staalhard te maken, onder andere door het engagement om de IAO-verdragen te tekenen. Dat moet echt wel gebeuren. Het mag geen verbintenis op papier zijn, maar het moet er ook wel komen. Ze moeten ook geen andere benamingen geven aan iets dat duidelijk gedwongen arbeid is. Wat dat betreft moeten we echt wel op tafel slaan.

Ik sluit me ook aan bij collega Muyters dat het economisch een belangrijk verdrag is dat onze bedrijven eerlijke concurrentie en toegang tot de markt zal brengen. Maar het moet een en-enverhaal zijn. Dat is essentieel. Ik denk dat we dat allemaal delen. Ik heb dat gehoord bij jullie allemaal. Dat is een goede zaak, maar er zit een angel aan. We hebben volgend jaar heel veel werk om daarmee aan de slag te gaan. Het laatste is hier zeker nog niet over gezegd. Maar als we allemaal dat engagement voor de mensenrechten en het ruimere luik van duurzaamheid delen, en dat koppelen aan dit verdrag maar ook aan alle toekomstige verdragen, dan slaan we de goede weg in.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Ik wil de collega's ook danken voor de ingenomen standpunten. Ik denk dat iedereen gelijkaardige standpunten heeft geformuleerd, elk met wat andere klemtonen natuurlijk. Voor alle duidelijkheid, ook wat mij betreft is het zeker niet de bedoeling dat we ons afsluiten van akkoorden. Onze eigen economie is belangrijk en we kunnen ons niet zomaar isoleren, daar ben ik me zeer van bewust. Maar we moeten ons focussen op het feit dat dergelijke akkoorden een hefboom kunnen vormen om andere zaken, zoals mensenrechten en andere dingen, onder de aandacht te brengen. Dat is erg belangrijk.

Het debat is dus zeker nog niet afgelopen. Het is een goede zaak dat de minister-president gesteld heeft dat de Vlaamse Regering zeker nog geen definitief

standpunt heeft ingenomen en dat hij zich daarnet heeft geëngageerd om de elementen in dit debat mee te nemen bij het vormen van een Vlaams standpunt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de verwachtingen van de Vlaamse Regering over het Portugese voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie – 1229 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Voorzitter, we hebben daarnet gezien welke impact een voorzitter kan hebben. Het is dus belangrijk om deze vraag even te stellen.

Op 1 januari 2021 nam Portugal het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie over van Duitsland. Dat brengt door de huidige gezondheids- en economische crisis talrijke uitdagingen met zich mee. Portugal wil voluit gaan voor een weerbaar, sociaal, groen, digitaal en globaal Europa. Het motto van het nieuwe voorzitterschap is 'Tijd voor resultaten: een eerlijk, groen en digitaal herstel'.

Het programma van het voorzitterschap werd door de premier van Portugal, António Costa, reeds op 2 december 2020 voorgesteld. Het zal het werk en de prioriteiten van het vorige Duitse voorzitterschap verderzetten, met de focus op de toekomstige relatie tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk, de EU-klimaatambitie, de EU-meerjarenbegroting en het COVID-19-herstelplan. Als lid van de commissie Toerisme ben ik ook tevreden dat toerisme een prominente rol kreeg in het betoog van Portugal. Aan het begin van een nieuw voorzitterschap is het opportuun om hier even stil te staan bij wat de impact van het Portugese programma zal zijn voor Vlaanderen.

Minister-president, wat verwacht u van het Portugese voorzitterschap van de Raad? Wat vindt u van de voorstellen over de sociale pijler die in het Portugese programma zijn opgenomen? Welke zijn de belangrijkste punten en elementen in het Portugese programma die van belang zullen zijn voor de Vlaamse Regering de komende zes maanden? Er wordt in het programma ook verwezen naar de komende EU-India-conferentie. Wat is het doel van deze conferentie? Heeft de Vlaamse Regering belang bij deze conferentie?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, voor Portugal is dit het vierde EU-voorzitterschap, en de Portugezen beseffen dan ook zeer goed wat hun te wachten staat. Ik hoop dat ze niet enkel ambitieus, maar ook succesvol zullen zijn, want ze treffen de EU aan in een zeer moeilijke periode waarin ook tal van belangrijke dossiers op tafel liggen.

Enkele van de belangrijkste Europese dossiers die de komende maanden ter discussie zullen voorliggen, zijn de volgende. Het herstelbeleid van de EU zal een zeer centrale plaats innemen in de EU-discussies de komende maanden, en de opmaak van de plannen voor herstel en veerkracht vormt voor de Vlaamse Regering een absolute topprioriteit.

De brexitimpact en de relaties met het Verenigd Koninkrijk blijven voor de Vlaamse Regering uiteraard ook van cruciaal belang. De komende weken en maanden zullen

we actief deelnemen aan de discussies over de Brexit Adjustment Reserve. Ik zal er alles aan doen om Vlaanderen een rechtmatig deel van die middelen te doen bekomen. Dat werk is gisteravond gebeurd, maar we kennen nog niet het exacte bedrag dat naar België zal komen. We hebben wel al de verdeelsleutel afgesproken.

We verwachten nog heel wat werk de komende maanden voor verschillende dossiers die onderdeel uitmaken van de Europese Green Deal. De Vlaamse Regering heeft daar vorig jaar duidelijke posities over vastgelegd. Deze posities zullen in de besprekingen over de lopende en de nieuwe initiatieven verder worden opgevolgd en verdedigd.

De Europese Commissie koestert ook ambitieuze doelstellingen voor digitalisering, hetgeen we ook zien terugkomen in het Portugese voorzitterschapsprogramma. Ook Vlaanderen legt zichzelf ambitieuze doelstellingen op, zoals onder meer blijkt uit het Vlaams regeerakkoord, het Vlaams herstelplan Vlaamse Veerkracht, de Vlaamse beleidsplannen Artificiële Intelligentie en Cybersecurity. Vlaanderen hecht bovendien ook belang aan digitalisering binnen een bepaald waarde kader en digitale vaardigheden.

Wat het extern beleid van de EU betreft, ben ik alvast tevreden dat ik elementen zie terugkomen in het Portugese voorzitterschapsprogramma zoals 'een open en op regels gebaseerde handel', 'inzet voor multilateralisme', 'bescherming en promotie van mensenrechten, democratie en de rechtsstaat' en de 'versterking van de geopolitieke positie van de EU in de wereld'.

We verwachten de volgende zes maanden ook de lancering van de conferentie over de toekomst van de Europese Unie. Zoals ik u al eerder heb meegedeeld, willen we hier vanuit Vlaanderen actief aan meewerken. De punten die voor de Vlaamse Regering belangrijk zijn, heb ik hier al eerder toegelicht.

Wat vind ik van de Portugese voorstellen omtrent de sociale pijler? De Portugezen benadrukten tijdens de voorstelling van hun werkprogramma het belang van het actieplan voor de verdere uitrol van de Europese pijler van sociale rechten. Ze stelden het actieplan voor de pijler van sociale rechten voor als de belangrijkste prioriteit binnen de EPSCO-raad (Employment, Social Policy, Health and Consumer Affairs Council), de raad waarin werkgelegenheid, sociaal beleid, volksgezondheid en consumentenzaken aan bod komen.

In de mededeling van begin 2020 van Europees Commissievoorzitter Ursula von der Leyen over een sociaal Europa werd het initiatief inzake een actieplan reeds aangekondigd. Er volgde een openbare raadpleging en nog in het eerste kwartaal van dit jaar verwachten we het voorstel van de Europese Commissie, dat door het Portugees voorzitterschap zal worden opgevolgd vanuit de Europese Raad.

Vanuit Vlaanderen hebben we de Europese pijler van sociale rechten steeds van zeer nabij opgevolgd. Dat zal de komende maanden niet anders zijn. Voor Vlaanderen is deze pijler een sleutel om sociale dumping aan te pakken, concurrentievervalsing tegen te gaan en opwaartse sociale convergentie te bewerkstelligen. Wel vraagt Vlaanderen de nodige aandacht voor nationale bevoegdheden, gebruiken en tradities. De autonomie van de lidstaten om zelf hun sociaal beleid vorm te geven, moet gerespecteerd worden. We kijken in ieder geval uit naar het voorstel van de Europese Commissie en de verdere aanpak onder het Portugees voorzitterschap.

De sociale top in mei in Porto moet een blikvanger worden, die twee belangrijke evenementen omvat: een high-level conferentie met een brede deelname, en een leidersbijeenkomst op uitnodiging van de voorzitter van de Europese Raad. Deze top moet politieke richting geven aan de Europese pijler van sociale rechten en het

bijbehorend actieplan, en zal bijzondere aandacht besteden aan tewerkstelling, kwalificaties en sociale bescherming.

Er komt inderdaad in mei een informele bijeenkomst met de Indische premier in Porto. Dat gebeurt op het niveau van de staats- en regeringsleiders en op uitnodiging van de voorzitter van de Europese Raad. De Portugezen zien hierin de mogelijkheid om het partnerschap tussen de EU en India te moderniseren, uitgaande van een strategische samenwerking, politieke en economische dialoog, wederkerigheid en wederzijds voordeel. Een concrete agenda voor die top is momenteel nog niet beschikbaar. Niettemin blijkt uit het programma duidelijk dat de Portugezen bijzondere aandacht willen besteden aan de EU-relaties met India. Ook de handels- en investeringsbetrekkingen met India, en met name de mogelijkheid van een investeringsbeschermingsovereenkomst, schuiven de Portugezen naar voren als prioritair.

Uit de agenda van vorig jaar blijkt duidelijk dat de EU-samenwerking met India op heel wat verschillende vlakken aan de Vlaamse bevoegdheden raakt en dat het ook voor Vlaanderen van groot belang is, niet het minst door de handels- en investeringsrelaties tussen Vlaanderen en India. Ik zal dan ook te gepasten tijde de Vlaamse belangen tijdens de EU-India-top in mei in een intra-Belgische context verdedigen.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Bedankt voor uw extensieve toelichting. Ik heb niet zo veel aan te vullen. Ik denk dat we allemaal weten dat de uitdagingen waarvoor de Europese Unie, met Portugal als voorzitter, staat, niet min zijn. Er komen enorm veel uitdagingen op ons af. Uit de communicatie blijkt dat Portugal ambitieus is, en ik hoop samen met u dat het ook succesvol zal zijn.

De pijlers die de Portugezen vooropstellen – eerlijk, groen en digitaal – tonen alvast dat ze mee zijn met de nieuwe tendensen rond duurzaamheid, en dat ze het belang van gelijkheid voor iedereen benadrukken. Dat stelt me in ieder geval gerust.

Ze geven aan dat het sociaal beleid voor hen enorm belangrijk is. Dat zal niet altijd van een leien dakje lopen. Ik herinner me dat vorig jaar de lidstaten over het Europese minimumloon nog niet op dezelfde lijn zaten. Portugal zal nog het een en ander uit de kast moeten halen om alle lidstaten op een lijn te krijgen.

We zullen dit verder nauw opvolgen. We wensen Portugal ook veel succes. We komen zeker nog terug op de EU-India-conferentie als daar meer over bekend is.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Wij hebben vernomen dat het Portugese voorzitterschap zou willen terugkomen op het hele verhaal van de Mercado Común del Sur (Mercosur). Minister-president, ziet u een mogelijkheid op welke wijze dat dossier eventueel kan worden ontijdnd? Er is immers steeds meer tegenstand gekomen bij een aantal lidstaten. Ook bij ons waren er zeer veel vragen. In welke mate zullen de betrokken landen bereid zijn het akkoord bij te sturen? Wat is daar verder nog van te verwachten?

Voor de rest denken we dat het belangrijk is dat verder wordt gewerkt rond de sociale pijler die nog onder voormalig commissaris Marianne Thyssen is gelegd, maar ook het hele verhaal om te komen tot een gezondheidsunie. We hebben gemerkt in tijden van pandemie dat Europa niet altijd even snel in gang schoot. Wat Europa dan wel deed, heeft het wel goed gedaan. Ik denk aan het hele vaccinatieverhaal, het aankopen van vaccins. Dat hebben we gelukkig samen gedaan, waardoor een klein land ook volop aan een vaccinatiestrategie kan

beginnen. Ik weet niet hoe het zonder Europa verlopen zou zijn. Dat zullen we nooit weten, maar ik denk dat Europa daar een belangrijke rol in heeft vervuld. Welke zijn op termijn de mogelijkheden die Europa heeft om rond gezondheid te werken? Tot nu toe was dat niet altijd even duidelijk. Wij denken dat werken rond een gezondheidsunie een idee is waar het Portugese voorzitterschap hopelijk een begin mee wil maken.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mevrouw Talpe heeft geen bijkomende vragen gesteld. Mevrouw Brouwers, ik neem aan dat het Portugese voorzitterschap het voorlopige akkoord van Mercosur ter hand zal nemen om daar draagvlak voor te creëren, maar ik heb daar op dit moment geen aanwijzingen voor. Ik denk wel dat het op de tafel ligt en dat het Portugese voorzitterschap daarmee aan de slag gaat.

Wat een gezondheidsunie betreft, denk ik niet dat dat zal komen van de Europese voorzitter die voor zes maanden is aangesteld. Ik denk dat het van de Europese lidstaten zelf zal moeten komen of men in die richting wenst te evolueren. Dat is iets wat de lidstaten onder elkaar moeten uitmaken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de arrestaties in Hongkong op basis van de Chinese veiligheidswet – 1236 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Annick Lambrecht aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de situatie in Hongkong – 1267 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Minister-president, ik zal mijn vraag enigszins inkorten. Ze sluit aan bij het debat dat we daarnet hebben gehad over China. U hebt al voor een groot deel op de vragen geantwoord. Ik wil het specifiek nog hebben over de situatie in Hongkong en de controversiële veiligheidswet die in juni werd aangenomen en waarvan toen al werd gevreesd dat ze zou worden misbruikt om politieke tegenstanders de mond te snoeren. Begin januari hebben we dan ook gezien dat dat effectief is gebeurd, namelijk dat vijftig voorname oppositieleiden werden opgepakt, wat toch wel de wenkbrauwen doet fronsen.

Minister-president, in een van de vorige besprekingen in deze commissie hebt u al aangekondigd dat u zich schaart achter een krachtig Europees signaal. U hebt daarnet gezegd dat u het belangrijk vindt dat in het standpunt dat de Vlaamse Regering nu zal innemen inzake het investeringsakkoord, zeker de mensenrechten worden meegenomen.

Plant u nog specifieke acties omtrent de situatie in Hongkong of mogen we ervan uitgaan dat de reactie die u plant, ook zal worden opgenomen in het standpunt van de Vlaamse Regering met betrekking tot het investeringsakkoord met China?

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (sp-a): Minister-president, de collega heeft het al een beetje geschetst. Begin januari, op 6 januari om precies te zijn, arresteerde de politie in Hongkong meer dan vijftig oppositieleiden en activisten. De arrestatiegolf is een zoveelste stap in het afbreken van de democratie in Hongkong vanuit China. In juni is inderdaad vanuit China die nieuwe nationale veiligheidswet ingevoerd, die de grip op Hongkong fel verstevigde. Met deze arrestaties toont de Chinese overheid dat ze bereid is om die wet eigenlijk als basis te gebruiken om de democratische krachten in Hongkong te muilkorven.

China is een belangrijke handelspartner voor Vlaanderen, voor Europa. We hebben het er daarnet over gehad. Recent waren er die investeringsakkoorden. De daden van de Chinese overheid ten aanzien van de democratie in China mogen echter toch niet blauwblauw worden gelaten. Ze vragen een duidelijk signaal.

Minister-president, wat is de reactie van de Vlaamse Regering op die recente ontwikkelingen in Hongkong? Is de Vlaamse Regering van mening dat die ontwikkelingen om een duidelijke reactie vragen? Hoe zullen die ontwikkelingen de handels- en diplomatieke relaties van Vlaanderen met China beïnvloeden? Welke concrete acties plant de Vlaamse Regering richting de Chinese overheid in het licht van die jongste ontwikkelingen?

Mijn volgende vraag heeft te maken met datgene waarover we het zopas nog hadden. De problematiek van de mensenrechten in China en Hongkong is mee vervat in dat investeringsakkoord, maar hoe zal Vlaanderen daarop reageren? U hebt al uitgelegd dat er nog geen standpunt is, dus dat is een beetje herhaling.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, wat de reactie van de Vlaamse Regering op de recente ontwikkelingen in Hongkong betreft: zoals u allebei ook al in uw inleiding stelde, hebben er sinds het aannemen van de nieuwe nationale veiligheidswet door China in juni vorig jaar al heel wat arrestaties van prodemocratische opposanten en activisten plaatsgevonden. Woensdag 6 januari vormde een triest hoogtepunt, met maar liefst 53 arrestaties. China lijkt deze wet te gebruiken om de prodemocratische oppositie het zwijgen op te leggen en de politieke autonomie van Hongkong te ondermijnen. Het is een duidelijke aanval op het universele recht van vrije meningsuiting en vereniging. De Vlaamse Regering veroordeelt deze arrestaties dan ook ten strengste.

Er werd gevraagd hoe die ontwikkelingen de handels- en diplomatieke relaties met China zullen beïnvloeden. Vlaanderen heeft respect voor mensenrechten en fundamentele waarden hoog in het vaandel staan, ook wat onze handelsrelaties met andere landen betreft. Ik heb daar daarstraks al naar verwezen. In lijn met de Vlaamse handels- en investeringsstrategie gelooft mijn regering in de mogelijkheid om handel te gebruiken als een instrument ten dienste van mens en milieu en van duurzame ontwikkeling in het algemeen. Het stopzetten van diplomatieke of handelsrelaties zou enkel zorgen voor het verdwijnen van die hefboom.

Dan was er de vraag welke acties we zullen ondernemen richting de Chinese overheid. De Europese Unie heeft op 7 januari opgeroepen tot de onmiddellijke vrijlating van de arrestanten, en roept de autoriteiten ook op om de rechtsstaat, de mensenrechten, de democratische principes en de hoge graad van autonomie onder het 'een land, twee systemen'-principe te respecteren. De Vlaamse Regering kan zich volledig vinden in die verklaring.

Mevrouw Lambrecht, wat het investeringsakkoord betreft, verwijs ik naar het tamelijk uitgebreide antwoord dat ik op die vraag heb gegeven.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Ik heb geen verdere opmerkingen. Het debat is gevoerd en de standpunten zijn ingenomen. Minister-president, dank u wel voor uw antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (sp.a): Minister-president, dank voor het antwoord, maar ik wil toch nog eens benadrukken dat die situatie in Hongkong ons toch moet blijven verontrusten. De bevolking van Hongkong kreeg bij de overdracht aan China echt de garantie dat het democratische bestel zou worden voortgezet, en dit wordt eigenlijk stelselmatig ondergraven vanuit Beijing. Het feit dat China een belangrijke handelspartner is, is goed, maar dat mag ons toch niet remmen in onze reactie. Wij hebben als Vlaams Parlement ondertussen een mooie traditie opgebouwd als verdediger van mensenrechten en democratie, en vaak staan we daarbij op één lijn, wars van partijgrenzen. We horen dat ook vandaag. Ik wil hier ook de collega's blijven vragen om in de toekomst hierover samen duidelijke standpunten te blijven innemen.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): In juli heeft de Europese Raad aanbevelingen gegeven aan de lidstaten. De Raad roept hen op om een aantal zaken aan te passen, onder andere omtrent het asiel- en migratiebeleid, maar ook over het beleid inzake de export van dual-usegoederen. De vraag is om dat toch op zijn minst kritisch tegen het licht te houden. Heeft Vlaanderen die jongste aanbevelingen inzake dual use al opgevolgd?

In Nederland heeft men nu nog maar pas het EU-wapenembargo dat voor China geldt, op gelijke wijze toegepast voor Hongkong. Is dat bij ons gelijkaardig, of hadden wij op dat vlak helemaal geen handelsrelaties? Zeker gezien het feit dat er nu ook veel geweld wordt gebruikt, zouden we toch een duidelijk antwoord moeten krijgen op die vraag.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Voorzitter, China is uiteraard een belangrijke handelspartner, maar is niet echt een betrouwbare handelspartner en geen betrouwbare partner qua mensenrechten. De arrestatie van meer dan vijftig prodemocratische activisten in Hongkong was eigenlijk voorspelbaar. Afgelopen zomer heeft men niet zonder moeite die Chinese veiligheidswet erdoor gesluisd, en nu wordt die uiteraard, wat te voorspellen was, gebruikt om de mensenrechten en de politieke vrijheden te beteugelen.

Daarnet, in het andere debat, over de vragen over het investeringsakkoord tussen de EU en China, hebben we het gehad over de mensenrechten. Ik hoop ten stelligste dat het Hongkongdossier zeker wordt meegenomen in het debat over de mensenrechten. Minister-president, u hebt dat echter bij dezen ook al aangegeven. Ik vertrouw er dus op dat dat dan ook gebeurt. De EU was gelukkig al scherp in haar afwijzing van deze feiten. Ik hoor bij dezen ook dat de Vlaamse minister-president zich aansluit bij de scherpe bewoordingen van Europa, waarvoor alvast dank.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank u wel voor de opmerkingen. Mevrouw Brouwers, ik zou me moeten informeren. Tot nu toe werd er één dual-use-vergunning goedgekeurd. Een dual-usevergunning wordt enkel goedgekeurd indien er geen wettelijke grondslag wordt geïdentificeerd om die te weigeren. Als een van de gronden van artikel 12 van EU-verordening 428/2009 van toepassing is, zal de

aanvraag worden geweigerd. Een uitgebreide motivering van de weigering wordt overgemaakt aan de aanvrager van de vergunning. Dat betreft vertrouwelijke feitelijke elementen. We zullen dus enkel een dual-usevergunning goedkeuren als er geen wettelijke elementen worden gevonden om dat af te wijzen. De jongste door Europa aangereikte dingen nemen wij inderdaad al mee in onze beoordeling.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de houding tegenover de socialistische dictatuur in Venezuela na de verzwakte positie van de Venezolaanse interimpresident Juan Guaidó – 1240 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, de politieke situatie in Venezuela duikt van tijd tot tijd opnieuw op, ook in deze commissie. Het socialistische Maduroregime is daar nog steeds aan de macht en het land bevindt zich nog steeds in een economische en sanitaire crisis door zijn bewind. In 2018 bezorgde Maduro zichzelf een nieuwe termijn via frauduleuze verkiezingen. Begin 2019 riep parlementsvoorzitter Juan Guaidó zichzelf uit tot 'interim-president' van Venezuela, na massale antiregeringsdemonstraties. Hij werd erkend door de meeste Zuid-Amerikaanse landen en de Verenigde Staten, en ook door de meeste lidstaten van de Europese Unie. De Europese Unie sprak expliciet haar steun uit voor Guaidó. Maduro bleef desalniettemin aan de macht.

Meer nog, op 6 december van vorig jaar kon Maduro het parlement weer in handen krijgen, opnieuw op frauduleuze wijze. De autoritaire socialistische president had via juridische trucs het leiderschap van diverse oppositiepartijen gekaapt. De oppositie creëerde daarop haar eigen orgaan, waardoor het land op dit moment twee parlementen telt. In Europa heerst op dit moment echter verdeeldheid over het voortzetten van steun aan Guaidó. De verkiezingen zijn duidelijk niet eerlijk verlopen, maar Italië en Cyprus hebben zich nooit officieel achter Guaidó geschaard. Nu de positie van die laatste nog wankeler is geworden, lijkt de kans klein dat Europa zich alsnog met één krachtige stem zal kunnen uitspreken tegen de socialistische dictatuur in Venezuela. Maduro beschouwt deze verdeeldheid natuurlijk als een troef.

Ondertussen blijven de mensenrechtenschendingen in Venezuela zich opstapelen. Minister-president, naar aanleiding van een vorige vraag omtrent Venezuela, halverwege vorig jaar, stelde u dat Vlaanderen zich achter de acties van de Europese Commissie schaart. Ik veronderstel dat u dat nog altijd doet.

Is het standpunt van de Vlaamse Regering enigszins aangetast door de gebeurtenissen die zich de jongste maanden hebben ontvouwd in Venezuela? Erkent u Juan Guaidó nog steeds als de legitieme interim-president van Venezuela, in afwachting van rechtsgeldige verkiezingen? Bent u bereid om er bij de Federale Regering, de Europese lidstaten, de Europese Commissie en uiteraard ook de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid op aan te dringen om blijvende steun te blijven uitspreken voor Guaidó?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Deckmyn, de situatie in Venezuela is inderdaad dramatisch. Zo vrezen de Verenigde Naties dat eind 2021 7 miljoen

Venezolanen het land zullen hebben verlaten. Op dit moment staat de teller al op meer dan 5 miljoen vluchtelingen. Zoals ik inderdaad ook in juli stelde in deze commissie, zit de Vlaamse Regering nog steeds op dezelfde lijn als de Federale Regering, de Europese lidstaten en de Europese Commissie. Vanzelfsprekend is de situatie van oppositieleider en interim-president Juan Guaidó intussen veranderd. De nieuw verkozen parlementsleden werden op 5 januari jongstleden formeel geïnstalleerd. Juan Guaidó en zijn medestanders hebben geen meerderheid meer in het nieuw verkozen parlement. Belangrijk is te melden dat bij de afgelopen parlementsverkiezingen alle democratische basisregels met de voeten zijn getreden. Ik wil dan ook benadrukken dat het houden van rechtsgeldige verkiezingen in Venezuela het allerbelangrijkste is. Josep Borrell, de hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van de EU, heeft de jongste maanden aangetoond dat hij actief op zoek is naar een oplossing voor de politieke impasse die Venezuela treft.

U vroeg verder of ik bereid ben om aan te dringen op blijvende steun voor Guaidó. De hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van de EU legde in naam van de Europese Raad op 6 januari jongstleden de volgende verklaring af: "Venezuela heeft dringend een politieke oplossing nodig om een einde te maken aan de huidige impasse door middel van een inclusief proces van dialoog en onderhandeling dat leidt tot geloofwaardige, inclusieve en democratische processen, waaronder lokale, presidents- en parlementsverkiezingen. In dat verband zal de EU zich blijven inzetten voor alle politieke actoren en actoren uit het maatschappelijk middenveld die ernaar streven de democratie in Venezuela terug te brengen, met name Juan Guaidó en andere vertegenwoordigers van de vertrekkende Nationale Vergadering die in 2015 zijn gekozen, de laatste vrije meningsuiting van Venezolanen in een verkiezingsproces."

De Vlaamse Regering kan zich volledig achter deze verklaring scharen. Ik heb er vertrouwen in dat deze inspanningen om tot een dialoog en onderhandelingen te komen, uiteindelijk tot een positief resultaat zullen leiden.

Mijnheer Deckmyn, eigenlijk komt het er dus op neer dat iedereen in de diverse organen aan westerse kant hierover hetzelfde denkt. Ik kan dus nog eens bij de Federale Regering gaan aankloppen, of ook nog eens in Europa, maar aangezien we allemaal hetzelfde zeggen, heeft dat eigenlijk niet veel zin. De persoon die het best geplaatst is om dat met kracht op het internationale forum door te geven, is de Europese vertegenwoordiger.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, bedankt voor uw antwoord. Ik vind het een belangrijk antwoord. Ik vind het belangrijk dat u stelt dat alle democratische rechtsregels daar zijn geschonden. Uiteraard zijn de gevolgen dramatisch. Die vluchtelingenstroom is inderdaad dramatisch, maar het is niet alleen dat: de mensenrechten in het algemeen worden daar systematisch geschonden.

U zei dat iedereen hetzelfde denkt, zodat u niet echt moet aandringen op verdere standpunten. Ik begrijp dat volkomen, maar ik las een paar dagen geleden een artikelje waarin wordt gesteld dat de EU Guaidó eigenlijk niet meer interim-president noemt, de titel die hij zichzelf had aangemeten, maar dat hij, blijkbaar door Nederland, wel als dusdanig wordt erkend. Dat is dus toch wel een nuance. Er is niet echt eenduidigheid. U hebt verwezen naar EU-vertegenwoordiger Borrell, die daarover de nodige gesprekken moet voeren. Ik hoop dan ook dat er in de toekomst een eenduidig standpunt zal zijn, dat Venezuela misschien toch weer bij de les brengt.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Collega Deckmyn, dank u wel voor de vraag en de blijvende aandacht voor de problematiek in Venezuela. Minister-president, een aantal maanden geleden stelde ik een schriftelijke vraag met betrekking tot het VN-rapport over mensenrechtenschendingen. Wat daar naar boven kwam, was toch wel frappant: de vele illegale opsluitingen, executies, folteringen, seksueel geweld, noem maar op. Dat was eigenlijk schandalig. Er is beslist om die factfindingmissie met twee jaar te verlengen. Ik denk dat het belangrijk is om dat ook hier in de commissie blijvend op te volgen.

Ik had nog een kleine bijvraag, die u al ten dele hebt beantwoord. Vorig jaar werd de Europese diplomatiek vertegenwoordiger de toegang tot het land ontzegd. Dat is dan meteen ongedaan gemaakt, maar toen is wel de afspraak gemaakt tussen Josep Borrell en de Venezolaanse minister van Buitenlandse Zaken, minister Arreaza, dat men zou proberen een diplomatieke dialoog tot stand te brengen. Ik heb uit de verklaring van 6 januari begrepen dat Josep Borrell daarover geen concrete standpunten heeft ingenomen maar was toch benieuwd of u enige informatie hebt over de voortgang van die diplomatieke gesprekken tussen beide personen.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Buiten de elementen die ik heb aangereikt, heb ik geen informatie over verdere vooruitgang die de heer Borrell zou hebben geboekt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.